

Detta reportage var införd på ett uppslag i Smålandspostens lördagsbilaga den 17.10 2009. Jag har en pdf-fil på uppslaget men Smålandsposten tillåter inte att jag lägger ut den på min website . Om någon vill se det vackra uppslaget så kan jag maila pdf-filen. Därför gör jag här en egen pdf-fil med samma text och bilder:

OVÄNTAD FILMSKATT HITTAD I VÄGG

SKATT. River man i gamla hus så kan det mest oväntade dyka upp. Så var det för Carin Larzénius i Alvesta som rev en vägg i källaren och hittade en skatt bestående av nästan tusen gamla filmaffischer.

De stora filmaffischerna från 1930- och 40-talen är ofta mycket vackra och utförda av ibland kända konstnärer medan bilderna på stolpaffischerna oftast består av svartvita fotografier. Foto: Inge Nilsson

Carin bor i en stor trevånings villa på Källstigen i Alvesta. Huset är byggt 1909 och hon har alltid vetat att där någon gång långt tillbaka i tiden bott en biokung. Ett gammalt hus förändras ibland och byggs om genom åren, så även nu. För en tid sedan skulle Carin riva en vägg i källaren och blev mycket överraskad.

Husets grund och tillika källarväggar är byggda av halvmeter tjock granit men i ett av rummen var väggen isolerad på insidan och påbyggd med en träskiva. Carin ville ha fram stenväggen och med hjälp av en hantverkare rev hon innerväggen. Isoleringen visade sig bestå av kolstybb men även annat för ut rasade buntar med filmaffischer – ca 900 styck. Många var naturligtvis smutsiga och förstörda av kolstybb och musgnag men en hel del var i nyskick – Mint – och t o m ovikta. En närmare undersökning visade att det var både stora affischer och stolpaffischer från 1930- och 40-talen, många mycket vackra och de flesta helt oanvända. Bland skådespelarna fanns många av den tidens kända namn som Nils Poppe, Sigurd Wallén, Edvard Persson, Rudolf Valentino, Gösta Ekman, Sickan Karlsson, Humphrey Bogart, Ingrid Bergman, Spencer Tracy, Glenn Ford, Errol Flynn, Marlene Dietrich, Lasse Dahlqvist, Signe Hasso...

Hur har då dessa filmaffischer hamnat här? Svaret är biokungen Moje Nordberg född i Sundsvall 1896. Han började sin karriär som biografmusiker. På den tiden var det stumfilm

som kompletterades med musiker som spelade i salongen. Ljudfilmen slog igenom i början av 1930-talet. Den första ljudfilmen i Sverige var *Säg det i toner* från 1929 med Håkan Westergren och Jules Sylvains kända melodi. Den sista stumfilmen som visades var Charles Chaplins *Moderna tider* som kom 1936.

Moje Nordberg kände vad som var på gång och köpte upp småbiografer innan ljudfilmen kom. Först i Norrland, där han både var biografmusiker och hade ambulerande biografer, men sedan tog han sig allt längre söderut och hamnade i Småland. Han hade både egna biografer, hyrda lokaler och ambulerande biografer.

Han blev rik på sina biografer och 1936 köpte han villan Ingbo i Alvesta och flyttade dit. Under tiden där hade han en rad biografer runt om i sydsverige bla i Åseda, Flygsfors, Tingsryd, Osby, Mörbylånga, Moheda, Älmhult och Vrigstad. Han byggde Centrumbiografen i Alvesta och den kända biografen Röda Kvarn på Storgatan i Växjö. Men den sålde han efter några år. Här var det senare världspremiär för Jan Troells *Invandrarna/Utvandrarna*. Hela kvarteret Nunnan med bla biografen revs i december 1977.

Moje Nordberg flyttade 1947 till Växjö och avled 1960. Änkan Jenny Nordberg drev sedan några biografer vidare bla den i Vislanda fram till ca 1965. Vid sin död ägde han inga biograffastigheter.

Något av de sista åren i Alvesta har Moje låtit bygga innerväggen och isolerat med bioaffischer för en av de senaste affischerna är från 1946. Det kan också vara så att affischerna legat kvar i huset och nästa ägare, Birger Magnusson, byggt väggen. Vem som än byggt väggen så hade han ingen aning om att han på detta sätt bevarade en kulturskatt till eftervärlden.

Vad kommer det att hända med affischerna?

- Det var många som var dåliga och de har jag slängt och mycket är sålt till en firma i Stockholm som handlar med filmaffischer och så har barnen fått en del, förklarar Carin.

Inge Nilsson

Vänster: När Carin Larzénus rev en vägg i källaren hittade hon mängder av stolpaffischer och även stora färgglada filmaffischer från 1930- och 40-talen. Foto: Inge Nilsson

Höger: Det finns inga fotografier på Moje Nordberg utan endast denna teckning från 1939. Vem är konstnären?

